

**Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 13 hallituksen esityksestä laiksi maatalousyrittäjien eläkelain 6 a §:n muuttamisesta**

Eduskunta on 7 päivänä kesäkuuta 1988 lähettänyt sosiaalivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 74 laiksi maatalousyrittäjien eläkelain 6 a §:n muuttamisesta.

Sosiaalivaliokunta on tässä yhteydessä ottanut käsiteltäväksi myös eduskunnan 8 päivänä huhtikuuta 1988 sosiaalivaliokuntaan lähettämän ed. Juhantalon ym. lakialoitteen n:o 32 laiksi maatalousyrittäjien eläkelain 6 a §:n muuttamisesta. Valiokunta on ottanut käsiteltäväksi myös eduskunnan 11 päivänä kesäkuuta 1987 sosiaalivaliokuntaan lähettämän ed. Vihriälän ym. toivomusaloitteen n:o 1057/1987 vp. sukupolvenvaihdoseläkkeen alaikärajan saamisesta pysyvästi 55 vuodeksi.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina esittelijä Pekka Humalto sosiaali- ja terveysministeriöstä, suunnittelujohtaja Markku Hänninen eläketurvakeskuksesta, lakimies Pirkko Kempainen Maatalousyrittäjien eläkelaitoksesta ja osastopäällikkö Keijo Hyvönen Maataloustuottajain Keskusliitosta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan vuodesta 1974 sovellettujen sukupolvenvaihdoseläkkeiden määräraajojen jatkamista vuoteen 1991. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivästä tammikuuta 1989.

Lakialoitteessa n:o 32 ehdotetaan nykyisen määräaikaisten sukupolvenvaihdoseläkejärjestelmän jatkamista pysyvänä järjestelmänä. Lisäksi lakialoitteessa ehdotetaan ns. uinuvan

eläkeoikeuden laajentamista siten, että sitä voisi saada myös maatalousyrittäjä, jonka puoliso on kuollut tai jonka puoliso saa kansaneläkelain mukaista toistaiseksi myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä.

Toivomusaloitteessa n:o 1057/1987 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin maatalousyrittäjän sukupolvenvaihdoseläkkeeseen oikeuttavan luopujan alaikärajan säätämiseksi pysyvästi 55 vuodeksi.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä sosiaalivaliokunta pitää ehdotusta tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen sosiaalivaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

*että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.*

Edelleen sosiaalivaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

*että lakialoitteeseen n:o 32 sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.*

Vielä sosiaalivaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

*että toivomusaloite n:o 1057/1987 vp. hylättäisiin.*

Helsingissä 10 päivänä kesäkuuta 1988

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Skinari, varapuheenjohtaja Louvo ja jäsenet Alaharja, Alaranta, Kankaanniemi, Koistinen,

Kärhä, P. Leppänen, Mäkelä, Nordman, Paavilainen, Rinne, Stenius-Kaukonen, Taina, Törnqvist ja Väistö sekä varajäsen Sasi.

## Vastalause

## 1. Yleistä

Voimassa olevaa maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdosjärjestelmää koskevan lainsäädännön voimassaoloaika päättyy tämän vuoden lopussa. Tästä syystä keskustan eduskuntaryhmä on 24 päivänä maaliskuuta 1988 jättänyt eduskunnalle ryhmäaloitteen, jossa ehdotetaan sukupolvenvaihdoseläkejärjestelmän voimassaolon jatkamista. Lakialoitteessa ehdotetaan nykyisen määräaikaisen järjestelmän jatkamista pysyvänä järjestelmänä sekä ns. uinuvan eläkeoikeuden laajentamista siten, että sitä voisi saada myös maatalousyrittäjä, jonka puoliso on kuollut tai jonka puoliso saa kansaneläkelain mukaista toistaiseksi myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä. Sittenmin myös hallitus on antanut oman esityksensä, missä ehdotetaan sukupolvenvaihdoseläkejärjestelmän voimassaolon jatkamista määräaikaisena siten, että järjestelmä koskisi viljelmien luovutuksia, jotka tapahtuvat ennen vuotta 1991. Hallituksen esityksessä ei myöskään ehdoteta järjestelmään parannuksia.

## 2. Määräaikaisen sukupolvenvaihdoseläkejärjestelmän jatkaminen pysyvänä järjestelmänä

Sukupolvenvaihdosten jouduttamiseksi ja maatalouden rakenteen parantamiseksi maatalousyrittäjien eläkelakiin lisättiin vuonna 1974 säännökset sukupolvenvaihdoseläkkeestä. Voimassa olevat säännökset ovat sikäli määräaikaisia, että niitä sovelletaan viljelmien luovutuksiin, jotka tapahtuvat vuosina 1974—1988. Sukupolvenvaihdosjärjestelmän pääasiallisena tavoitteena on sukupolvenvaihdoksia varhentaamalla korjata viljelijäväestön epäedullista ikärakennetta sellaisilla perhevilmillä, joilla on nuorempi ammattitaitoinen jatkaja. Nuorten viljelijöiden aseman parantaminen edellyttää myös, että perikuntien hallinnassa olevien tilojen määrää vähennetään. Tästä syystä tulisi keskustan eduskuntaryhmän lakialoitteen mukaisesti vuoden 1988 loppuun saakka voimassa olevaa sukupolvenvaihdoseläkejärjestelmää jatkaa sekä muuttaa järjestelmä määräaikais-

ta pysyväksi. Pysyvä laki on tarpeen maataloil-la tapahtuvan pitkäjänteisen suunnittelun varmistamiseksi.

## 3. Ns. uinuvan eläkeoikeuden laajentaminen

Sosiaalivaliokunta on vuoden 1984 valtiopäivillä, käsitellessään hallituksen esitystä n:o 186, kiinnittänyt huomiota siihen, että ns. uinuvaa eläkettä ei saa maatalousyrittäjä, jonka puoliso on kuollut tai jonka puoliso saa kansaneläkelain mukaista toistaiseksi myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä. Tästä syystä valiokunta on edellyttänyt hallituksen selvittävän ns. uinuvan eläkeoikeuden toteuttamisen mahdollisuudet sellaisen maatalousyrittäjän lesken ja työkyvyttömän maatalousyrittäjän puolison osalta, jolla puolison eläessä tai ollessa työkykyinen olisi oikeus uinuvaan eläkkeeseen, sekä antavan tarvittavat esitykset eduskunnalle. Koska hallitus ei ole antanut eduskunnalle mainittuja esityksiä, ehdotamme keskustan eduskuntaryhmän lakialoitteen mukaisesti uinuvan eläkeoikeuden laajentamista siten, että uinuvaa eläkettä saa myös maatalousyrittäjä, jonka puoliso on kuollut tai jonka puoliso saa kansaneläkelain mukaista toistaiseksi myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä. Aikaisemmin on vuosina 1985 ja 1986 tehty uinuvaa eläkeoikeutta koskevia parannuksia. Nykyinen hallitus ei kuitenkaan ole halunnut lähteä kehittämään uinuvan eläkeoikeuden järjestelmää.

## 4. Voimaantulo

Keskustan eduskuntaryhmän lakiehdotuksen mukainen sukupolvenvaihdoseläkejärjestelmä tulisi saattaa voimaan vuoden 1989 alusta. Lakia sovellettaisiin tapauksiin, joissa viljelmän luovutus tapahtuu tai etukäteispäätös annetaan vuonna 1989 tai sen jälkeen.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

*että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin lakialoitteen n:o 32 pohjalta näin kuuluvana:*

**Laki****maatalousyrittäjien eläkelain 6 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*kumotaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain 6 a §:n 1 momentin 5 kohta, (poist.) sellaisena kuin se on 31 päivänä joulukuuta 1985 annetussa laissa (1126/85), sekä*

*muutetaan 6 a §:n 1 momentin 2 kohta ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 1 momentin 2 kohta 15 päivänä maaliskuuta 1974 annetussa laissa (219/74) ja 4 momentti mainitussa 31 päivänä joulukuuta 1985 annetussa laissa (1126/85), näin kuuluviksi:*

**6 a §**

Jos maatalousyrittäjä luovuttaa jatkamiskelpoiseksi katsottavan, kokonaan tai osaksi, kuitenkin vähintään neljäosalta omistamansa viljelmän, joka ei ole olennaisesti suurempi kuin maatilalaissa (188/77) tarkoitettu perheviljelmä, 6 b §:ssä tarkoitettulle luovutuksensaajalle ja pysyvästi lopettaa maatalouden harjoittamisen, on hänellä oikeus saada sukupolvenvaihdoseläkettä edellyttäen:

— — — — —  
2) että luovutus tapahtuu aikaisintaan sinä vuonna, jona hän täyttää 55 vuotta, kuitenkin ennen kuin hän täyttää 65 vuotta;

— — — — —  
5) (poist.)  
— — — — —

Sen estämättä, mitä 1 momentin 2 kohdassa on säädetty sukupolvenvaihdoseläkkeen saami-

sen edellytyksenä olevasta alaikärajasta, on (poist.) maatalousyrittäjällä luovutuksen tapahtuessa sen kalenterivuoden päätyttyä, jona hän on täyttänyt 50 vuotta, oikeus saada sukupolvenvaihdoseläkettä, jos hänen 1 momentin 2 kohdan edellytykset täyttävä aviopuolisonsa on oikeutettu sukupolvenvaihdoseläkkeeseen tai jos tämä on kuollut tai alkanut saada 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua eläkettä. Eläkettä ei kuitenkaan makseta ajalta ennen 55 vuoden iän täyttymistä. (Poist.)

**Voimaantulosäännös**

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Tätä lakia sovelletaan, jos viljelmän luovutus tapahtuu, tai eläkkeen perustuessa maatalousyrittäjien eläkelain 6 g §:ään siinä tarkoitettu ehdollinen päätös annetaan 1 päivänä tammikuuta 1989 tai sen jälkeen.

Helsingissä 10 päivänä kesäkuuta 1988

**Matti Väistö**

**Annikki Koistinen  
Toimi Kankaanniemi**

**Juhani Alaranta**

